

Vastaselitys Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausunnosta 14.3.2019 koskien Kittilän kunnan valitusta Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen Turvallisuus- ja kemikaaliviraston 16.1.2019 tekemästä malminetsintäluvan myöntämispäätöksestä (lupatunnus ML2017:0001)

103/10.01.01/2016

Khall 04.06.2019 § 185

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on kaivoslain (621/2011) perusteella hyväksynyt 16.1.2019 Magnus Minerals Oy:n malminetsintälupaa koskevan hakemuksen, joka koskee 318,04 hehtaarin Kuukeri –nimistä aluetta Kittilän kunnassa (lupatunnus ML2017:0001).

Kunnanhallitus on kokouksessaan 12.2.2019 (Khall 12.02.2019 § 36) hyväksynyt esityksen toimittaa Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen valitus Tukesin 16.1.2019 tekemästä malminetsintäluvan myöntämispäätöksestä.

Levin Vesihuolto Oy on myös valittanut kyseisestä päätöksestä.

Tukes on antanut Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle lausunnon 14.3.2019 koskien Kittilän kunnan ja Levin Vesihuolto Oy:n valituksia Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen Tukesin 16.1.2019 tekemästä malminetsintäluvan myöntämispäätöksestä.

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus varaa Kittilän kunnalle tilaisuuden vastaselityksen antamiselle lausunnon johdosta 7.6.2019 mennessä. Asia voidaan ratkaista määräajan jälkeen, vaikka vastaselitystä ei ole annettu.

Tukes vaatii lausunnossaan 14.3.2019, että valitukset malminetsintäluvan myöntämispäätöksestä (lupatunnus ML2017:0001) hylätään.

Vt. kunnanjohtaja:

Kunnanhallitus toimittaa Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen seuraavan vastaselityksen Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (TUKES) 16.1.2019 malminetsintäluvan myöntämispäätöksestä tehtyjen valitusten perusteella Tukesin 14.3.2019 antaman lausunnon johdosta:

Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle

ASIA

Vastaselitys Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausunnosta 14.3.2019 koskien Kittilän kunnan vali-

tusta Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen Turvallisuus- ja kemikaaliviraston 16.1.2019 tekemästä malminetsintäluvan myöntämispäätöksestä (lupatunnus ML2017:0001)

VASTASELITYKSEN ANTAJA

Kittilän kunta, Valtatie 15, 99100 Kittilä

VALITUKSEN KOHTEENA OLEVA PÄÄTÖS

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston 16.1.2019 tekemä malminetsintäluvan myöntämispäätös (lupatunnus ML2017:0001)

VASTASELITYS

Vaatimuksen perusteluissa Tukes esittää, että, koska valituksen alainen päätös ML2017:0001 on kohteelle ensimmäinen hakijalle myönnetty malminetsintälupapäätös, kyseessä on alkuvaiheen alueelliset tutkimukset, eikä kyseisistä malminetsintätoimista aiheudu merkittäviä ympäristövaikutuksia. Magnus Minerals Oy:n malminetsintälupahakemuksen mukaan alueen geologia, geofysiikka sekä aiemmat tutkimukset viittaavat siihen, että alueella saattaa esiintyä taloudellisesti hyödynnettäviä malmivaroja. Alueella sijaitsee Sirkan lakannut Cu, Au, Co, Ni kaivos, joka toimi vuosina 1953–1956. Yhtiö osti syksyllä 2016 SES Finlandin, jonka myötä yhtiö sai haltuunsa SES:n alueella suorittamien tutkimusten aineiston. Näiden ohjelmien tulosten valossa alueen potentiaalin tulkittiin olevan korkea. Hakemuksen mukaan Magnus Minerals Oy:n tarkoituksena on vuosien 2017–2018 aikana mm. suorittaa kalliopinnan ja syvämoreenin/rapakallion näytteenottoa raskaalla iskuporakoneella. Yhtiö harkitsee myös tutkimusuran kaivuuta. Alustavien tutkimusten jälkeen suunnitellaan alueelle timanttikairausohjelma. Siitä huolimatta, että kyseessä on kohteelle ensimmäinen hakijalle myönnetty malminetsintälupapäätös, on hakijan suunnitelmassa tutkimuskaivantojen ja kallioperäkaivarausten tekeminen alueella, minkä myönnetty malminetsintälupa mahdollistaa.

Tukesin lausunnon 14.3.2019 mukaan kairauksissa käytetty huuhteluvesi imeytetään kairausten lopuksi maaperään saostusastian kautta. Kyseistä tietoa ei käy ilmi malminetsintälupahakemuksesta, eikä hakijan selityksestä 20.9.2018. Hakemuksen mukaan timanttikairaus suoritetaan suljetulla vesikierrolla yhtiön hyväksi tuntemien urakoitsijoiden toimesta.

Tukesin lausunnon 14.3.2019 mukaan tutkimuskairaukset eivät vaikuta pohjaveden laatuun. Alueella, johon malminetsintälupa kohdistuu, sijaitsee Sirkan postglasiaalinen siirrossysteemi, joka on osa Suasselän postglasiaalista siirroskompleksia (Palmu ym. 2015, Ojala

ym. 2019). Kallioperän voi olettaa olevan alueella siksi rikkonainen ja kaikilla kallioperään vaikuttavilla toimenpiteillä voi olla ennakoimattomia vaikutuksia Kirakkaojan ja Mäkitalon sekä mahdollisesti myös Liikenysvaaran pohjavesialueiden ja niillä sijaitsevien vedenottamoiden veden saatavuuteen ja laatuun. Alueella suoritettavat kairaukset voivat avata kalliopohjavedelle uusia reittejä ja kalliopohjavettä voi päästä sekoittumaan maaperässä olevaan pohjaveteen. Alue sijaitsee Geologian tutkimuskeskuksen määrittelemällä arseeni- ja metalliprovinsialueella, jolla maa- ja kallioperässä saattaa esiintyä paikoin luontaisesti korkeita raskasmetallipitoisuuksia. Kallioperän ominaisuuksista johtuen kalliopohjavedessä mahdollisesti olevat raskasmetallit voivat Kirakkaojan, Mäkitalon ja Liikenysvaaran pohjavesialueiden pohjaveteen sekoittuessaan vaarantaa pohjavesialueilla sijaitsevien vedenottamoiden veden laadun.

Vaatimuksen perusteluissa Tukes väittää, että hakijayhtiö on selityksessään 20.9.2018 ilmoittanut selvittävänsä perusteellisesti pohjaveden virtaussuunnat malminetsintäalueella. Lisäksi Tukes in mukaan luvassa annetuin määräyksiin luvan haltijalla on velvollisuus selvittää pohjaveden virtaukset ennen töiden aloittamista. Selityksen 20.9.2018 kohta, johon Tukes lausunnossaan viittaa kuuluu: ”Yhtiö suunnittelee mahdolliset kairaukset/muut raskaat työt huomioiden rikkonaisen kallioperän ja mahdollisen kalliopohjavesiyhteyden vedenottamoihin. Mahdollinen vesi-yhteys pyritään tutkimaan ennen töiden aloittamista.” Hakijayhtiön selityksestä ei käy ilmi, että pohjavesien virtaussuuntien selvittäminen tulee olemaan perusteellista, eikä selityksessä luvata selvittää mahdollisia pohjavesiyhteyksiä ennen töiden aloittamista, vaan ne pyritään selvittämään.

Lapin ELY-keskus on malminetsintälupahakemuksesta 16.7.2018 antamassaan lausunnossa vaatinut, että vedenottamoiden kohdalla tulee säilyttää vähintään 200 metrin levyinen suoja-alue, jossa min-käänlaista koneellista tutkimustoimintaa ei tehdä. Magnus Minerals Oy:n 20.9.2018 antaman selityksen mukaan malminetsintälupahakemusalueen rajausta on muutettu siten, että pohjavesialueiden Mäkitalo ja Kirakkaoja ympärillä olevia suojavyöhykkeitä on kasvatettu hieman ehdotettuja suosituksia suuremmiksi noin 250 metriin. Malminetsintälupapäätöksen liitteenä 1 olevan kartan perusteella malminetsintälupa-alueen etäisyys Mäkitalon pohjavesialueeseen on todellisuudessa pienimmillään vain noin 180 metriä ja Kirakkaojan pohjavesialueeseen noin 140 metriä. Tukes ei ole ottanut malminetsintälupapäätöksessä eikä lausunnossa 14.3.2019 kantaa, miksi Tukes on hyväksynyt Lapin ELY-keskuksen vaatimaa suoja-aluetta pienemmän suoja-alueen.

Vaatimusten perusteluiden mukaan Kittilän kunta voi halutessaan antaa pohjaveden virtauksia koskevista selvityksistä lausunnon. Malminetsintälupapäätöksessä ei kuitenkaan edellytetä kyseisten selvi-

tysten toimittamista Kittilän kunnalle arvioitavaksi.

Hakemuksessa tai Tukesin lausunnossa ei kuvata menetelmiä, millä pohjavesien liikkeet, kalliopohjavesiyhteydet tai uusien kalliopohjavesiyhteyksien syntymisen mahdollisuus kairausten seurauksena selvitetään. Kittilän kunta katsoo, että Tukesin malminetsintälupapäätöksessä tai Tukesin päätöksestä tehtyjen valitusten johdosta antamassa lausunnossa ei ole riittävällä varmuudella suljettu pois lupapäätöksessä sallittujen malminetsintätoimien aiheuttamaa riskiä malminetsintäalueen läheisyydessä sijaitsevien pohjavesialueiden ja vedenottamoiden vedenlaadulle ja määrälle. Siten malminetsintälupahakemuksessa ja annetussa selityksessä ei ole esitetty riittäviä tietoja, jotta voitaisiin varmistaa, että kaivoslaissa säädetty edellytykset malminetsintäluvan myöntämiselle täyttyvät eikä luvan myöntämiselle ole kaivoslaissa säädettyä estettä.

Kittilän kunta haluaa edelleen korostaa, että tämä malminetsintälupa ja sen mahdolliset jatkoluvat aiheuttavat alueen muille elinkeinoille merkittävää epävarmuutta. Epävarmuus saattaa olla ajallisesti hyvinkin pitkäkestoista, mikäli malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisesta haetaan kaivoslain mahdollistama enimmäisaika. Malminetsintäluvan voimassaolo ja alueella mahdollisesti hyvin pitkän ajan kuluessa tehtävät malminetsintätoimet aiheuttavat kohtuutonta epävarmuutta ja hankaluutta paitsi malminetsintälupa-alueen, mutta myös sen lähi-alueiden maankäytön suunnittelulle ja maankäytölle. Tehty malminetsintälupapäätös on siten kaivoslain 11 §:n 2 momentin kohdan 2 vastainen ja kaivoslain 46 §:n 1 momentin kohdan 7 vastainen ja täten kaivoslain 45 §:n vastainen.

Muilta osin Kittilän kunta viittaa valituksessa (Khall 12.02.2019 § 36) esitettyihin perusteisiin.

Lähteet:

Palmu, J.-P., Ojala, A.E.K., Ruskeeniemi, T., Sutinen, R. ja Mattila, J. (2015) LiDAR DEM detection and classification of postglacial faults and seismically-induced landforms in Finland: a paleoseismic database. GFF 137, 344–352.

Ojala, A. E., Mattila, J., Ruskeeniemi, T., et al. (2019). Postglacial Faults in Finland-a Review of PGSdyn Project Results. POSIVA 2019-1. 119 s.

Päätös:

Kokouksen alussa tämä asia päätettiin käsitellä varsinaisen kokouksen ensimmäisenä asiana.

Vt. kunnanjohtajan muutettu päätösesitys:

Kunnanhallitus toimittaa Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen seuraavan vastaselityksen Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (TUKES) 16.1.2019 malminetsintäluvan myöntämispäätöksestä tehtyjen valitusten perusteella Tukesin 14.3.2019 antaman lausunnon johdosta:

Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle

ASIA

Vastaselitys Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausunnosta 14.3.2019 koskien Kittilän kunnan valitusta Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen Turvallisuus- ja kemikaaliviraston 16.1.2019 tekemästä malminetsintäluvan myöntämispäätöksestä (lupatunnus ML2017:0001)

VASTASELITYKSEN ANTAJA

Kittilän kunta, Valtatie 15, 99100 Kittilä

VALITUKSEN KOHTEENA OLEVA PÄÄTÖS

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston 16.1.2019 tekemä malminetsintäluvan myöntämispäätös (lupatunnus ML2017:0001)

VASTASELITYS

Vaatimuksen perusteluissa Tukes esittää, että, koska valituksen alainen päätös ML2017:0001 on kohteelle ensimmäinen hakijalle myönnetty malminetsintälupapäätös, kyseessä on alkuvaiheen alueelliset tutkimukset, eikä kyseisistä malminetsintätoimista aiheudu merkittäviä ympäristövaikutuksia. Magnus Minerals Oy:n malminetsintälupahakemuksen mukaan alueen geologia, geofysiikka sekä aiemmat tutkimukset viittaavat siihen, että alueella saattaa esiintyä taloudellisesti hyödynnettäviä malmivaroja. Alueella sijaitsee Sirkkan lakannut Cu, Au, Co, Ni kaivos, joka toimi vuosina 1953–1956. Yhtiö osti syksyllä 2016 SES Finlandin, jonka myötä yhtiö sai haltuunsa SES:n alueella suorittamien tutkimusten aineiston. Näiden ohjelmien tulosten valossa alueen potentiaalin tulkittiin olevan korkea. Hakemuksen mukaan Magnus Minerals Oy:n tarkoituksena on vuosien 2017–2018 aikana mm. suorittaa kalliopinnan ja syvämoreenin/rapakallion näytteenottoa raskaalla iskuporakoneella. Yhtiö harkitsee myös tutkimusuran kaivuuta. Alustavien tutkimusten jälkeen suunnitellaan alueelle timanttikairausohjelma. Siitä huolimatta, että kyseessä on kohteelle ensimmäinen hakijalle myönnetty malminetsintälupapäätös, on hakijan suunnitelmiana tutkimuskaivantojen ja kallioperäkai-
rausten tekeminen alueella, minkä myönnetty malminetsintälupa mahdollistaa.

Tukesin lausunnon 14.3.2019 mukaan kairauksissa käytetty huuhteluvesi imeytetään kairausten lopuksi maaperään saostusastian kautta. Kyseistä tietoa ei käy ilmi malminetsintälupahakemuksesta, eikä hakijan selityksestä 20.9.2018. Hakemuksen mukaan timanttikairaus suoritetaan suljetulla vesikierrolla yhtiön hyväksi tuntemien urakoitsijoiden toimesta.

Tukesin lausunnon 14.3.2019 mukaan tutkimuskairaukset eivät vaikuta pohjaveden laatuun. Alueella, johon malminetsintälupa kohdistuu, sijaitsee Sirkkan postglasiaalinen siirrossysteemi, joka on osa Suasselän postglasiaalista siirroskompleksia (Palmu ym. 2015, Ojala ym. 2019). Kallioperän voi olettaa olevan alueella siksi rikkonainen ja kaikilla kallioperään vaikuttavilla toimenpiteillä voi olla ennakoimattomia vaikutuksia Kirakkaojan ja Mäkitalon sekä mahdollisesti myös Liikenysvaaran pohjavesialueiden ja niillä sijaitsevien vedenottamoiden veden saatavuuteen ja laatuun. Alueella suoritettavat kairaukset voivat avata kalliopohjavedelle uusia reittejä ja kalliopohjavettä voi päästä sekoittumaan maaperässä olevaan pohjaveteen. Alue sijaitsee Geologian tutkimuskeskuksen määrittelemällä arseeni- ja metalliprovinssialueella, jolla maa- ja kallioperässä saattaa esiintyä paikoin luontaisesti korkeita raskasmetallipitoisuuksia. Kallioperän ominaisuuksista johtuen kalliopohjavedessä mahdollisesti olevat raskasmetallit voivat Kirakkaojan, Mäkitalon ja Liikenysvaaran pohjavesialueiden pohjaveteen sekoittuessaan vaarantaa pohjavesialueilla sijaitsevien vedenottamoiden veden laadun.

Vaatimuksen perusteluissa Tukes väittää, että hakijayhtiö on selityksessään 20.9.2018 ilmoittanut selvittävänsä perusteellisesti pohjaveden virtaussuunnat malminetsintäalueella. Lisäksi Tukesin mukaan luvassa annetuin määräyksen luvan haltijalla on velvollisuus selvittää pohjaveden virtaukset ennen töiden aloittamista. Selityksen 20.9.2018 kohta, johon Tukes lausunnossaan viittaa kuuluu: ”Yhtiö suunnittelee mahdolliset kairaukset/muut raskaat työt huomioiden rikkonaisen kallioperän ja mahdollisen kalliopohjavesiyhteyden vedenottamoihin. Mahdollinen vesiyhteys pyritään tutkimaan ennen töiden aloittamista.” Hakijayhtiön selityksestä ei käy ilmi, että pohjavesien virtaussuuntien selvittäminen tulee olemaan perusteellista, eikä selityksessä luvata selvittää mahdollisia pohjavesiyhteyksiä ennen töiden aloittamista, vaan ne pyritään selvittämään.

Lapin ELY-keskus on malminetsintälupahakemuksesta 16.7.2018 antamassaan lausunnossa vaatinut, että vedenottamoiden kohdalla tulee säilyttää vähintään 200 metrin levyinen suoja-alue, jossa minikäänlaista koneellista tutkimustoimintaa ei tehdä. Magnus Minerals Oy:n 20.9.2018 antaman selityksen mukaan malminetsintälupahakemusalueen rajausta on muutettu siten, että pohjavesialueiden Mäkitalo ja Kirakkaoja ympärillä olevia suojavyöhykkeitä on kasvatettu hieman ehdotettuja suosituksia suuremmiksi noin 250 metriin. Mal-

minetsintälupapäätöksen liitteenä 1 olevan kartan perusteella malminetsintälupa-alueen etäisyys Mäkitalon pohjavesialueeseen on todellisuudessa pienimmillään vain noin 180 metriä ja Kirakkaojan pohjavesialueeseen noin 140 metriä. Tukes ei ole ottanut malminetsintälupapäätöksessä eikä lausunnossa 14.3.2019 kantaa, miksi Tukes on hyväksynyt Lapin ELY-keskuksen vaatimaa suoja-aluetta pienemmän suoja-alueen.

Vaatimusten perusteluiden mukaan Kittilän kunta voi halutessaan antaa pohjaveden virtauksia koskevista selvityksistä lausunnon. Malminetsintälupapäätöksessä ei kuitenkaan edellytetä kyseisten selvitysten toimittamista Kittilän kunnalle arvioitavaksi.

Hakemuksessa tai Tukesin lausunnossa ei kuvata menetelmiä, millä pohjavesien liikkeet, kalliopohjavesiyhteydet tai uusien kalliopohjavesiyhteyksien syntymisen mahdollisuus kairausten seurauksena selvitetään. Kittilän kunta katsoo, että Tukesin malminetsintälupapäätöksessä tai Tukesin päätöksestä tehtyjen valitusten johdosta antamassa lausunnossa ei ole riittävällä varmuudella suljettu pois lupapäätöksessä sallittujen malminetsintätoimien aiheuttamaa riskiä malminetsintäalueen läheisyydessä sijaitsevien pohjavesialueiden ja vedenottamoiden vedenlaadulle ja määrälle. Siten malminetsintälupahakemuksessa ja annetussa selityksessä ei ole esitetty riittäviä tietoja, jotta voitaisiin varmistaa, että kaivoslaissa säädetyt edellytykset malminetsintäluvan myöntämiselle täyttyvät eikä luvan myöntämiselle ole kaivoslaissa säädettyä estettä.

Kittilän kunta haluaa edelleen korostaa, että tämä malminetsintälupa ja sen mahdolliset jatkoluvat aiheuttavat alueen muille elinkeinoille merkittävää epävarmuutta. Epävarmuus saattaa olla ajallisesti hyvinkin pitkäkestoista, mikäli malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista haetaan kaivoslain mahdollistama enimmäisaika. Malminetsintäluvan voimassaolo ja alueella mahdollisesti hyvin pitkän ajan kuluessa tehtävät malminetsintätoimet aiheuttavat kohtuutonta epävarmuutta ja hankaluutta paitsi malminetsintälupa-alueen, mutta myös sen lähi-alueiden maankäytön suunnittelulle ja maankäytölle. Tehty malminetsintälupapäätös on siten kaivoslain 11 §:n 2 momentin kohdan 2 vastainen ja kaivoslain 46 §:n 1 momentin kohdan 7 vastainen ja täten kaivoslain 45 §:n vastainen.

Tukesin lausunnon mukaan malminetsintälupaan liittyvä vakuus kattaa sellaiset kustannukset, jotka ovat lupaharkintaa tehtäessä ennakoitavissa kaivoslakiin liittyvien velvoitteiden ja malminetsintälupaan liittyvien lupamääräysten perusteella. Kaivoslain mukaisesta vakuudesta voidaan suorittaa ne kustannukset, jotka ovat tarpeen kaivoslaissa säädettyjen tai malminetsintäluvassa määrättyjen velvoitteiden suorittamiseksi. Malminetsintäluvan lupamääräyksen 8 mukaan tutkimustoita tehtäessä on otettava huomioon ympäristönsuojelulain

(527/2014) 17 §:n mukainen pohjaveden pilaamiskielto ja toiminnasta ei saa aiheutua vaaraa pohjaveden määrälle tai laadulle. Mikäli malminetsintätoimista aiheutuu vaaraa pohjaveden määrälle tai laadulle, ei malminetsintäluvassa määrätty 3 000 euron suuruinen vakuus ole riittävä pohjaveden määrälle tai laadulle aiheutuneiden vahinkojen korjaamiseksi. Tämän takia Kittilän kunta toistaa vaatimuksensa, että mikäli tehtyä malminetsintäluvapäätöstä ei kumota, malminetsintäluvalle määrätään asetettavaksi 4 500 000 euron suuruinen vakuus.

Koska malminetsintäluvat on otettava huomioon kaavoituksessa, malminetsintäluva voi estää Levin matkailukeskuksen laajentamisen (mm. rakentamisen Kuukerin alueelle) ja alueen kehittämisen ja siten haitata merkittävästi matkailuelinkeinoa, sillä malminetsintäalueelle ei voi laatia kaavaa, joka estää malminetsintäluvan mukaisen toiminnan.

Huomioitava on myös, että hallitusohjelman mukaan kunnille säädetään oikeus päättää kaavoituksella, onko kaivostoiminta mahdollista kunnan alueella ja kehitetään vakuussäätelyä siten, että ympäristölliset vastuut hoidetaan kaikissa tilanteissa.

Muilta osin Kittilän kunta viittaa valituksessa (Khall 12.02.2019 § 36) esitettyihin perusteisiin.

Lähteet:

Palmu, J.-P., Ojala, A.E.K., Ruskeeniemi, T., Sutinen, R. ja Mattila, J. (2015) LiDAR DEM detection and classification of postglacial faults and seismically-induced landforms in Finland: a paleoseismic database. GFF 137, 344–352.

Ojala, A. E., Mattila, J., Ruskeeniemi, T., et al. (2019). Postglacial Faults in Finland-a Review of PGSdyn Project Results. POSIVA 2019-1. 119 s.

Ympäristötarkastaja Kaisa Pikkarainen oli paikalla selostamassa asiaa klo 16.19-16.59.

Vt. kunnanjohtajan muutettu päätösesitys hyväksyttiin yksimielisesti.
